

Nr. 03/2 - 07/ *5254* din *01.11.2021*

La nr. 20-78-1142-7093 din 24 septembrie 2021

La nr. 20-06-1165-7232 din 28 septembrie 2021

Guvernul Republicii Moldova

**Doamnei Maia BĂNĂRESCU,
Avocatul Poporului pentru drepturile copilului
e-mail: secretariat@ombudsman.md**

Ministerul Educației și Cercetării a examinat problema abordată în demersul nr. 20-06-1165-7232 din 28 septembrie 2021 de către doamna Maia Bănărescu, Avocat al Poporului pentru drepturile copilului, și, în limita competențelor sale funcționale, comunică următoarele.

În partea ce ține de propunerea de reglementare în Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014 a raporturilor contractuale dintre student și instituția de învățământ superior, în cazul studiilor cu finanțare de la bugetul de stat, cu exceptarea persoanelor cu dizabilități de restituirea cheltuielilor pentru instruire, subliniem că organizarea sistemului de învățământ în Republica Moldova își are materia de reglementare în Codul educației, acesta având un caracter general obligatoriu.

Totodată, este de menționat faptul că instituțiile de învățământ în domeniile medicină și farmaceutică, militară, securitate și ordine publică, deși sunt parte a sistemului național de învățământ, au misiuni și obiective specifice. Astfel, accentuăm că pe lângă reglementările generale, cuprinse în Codul educației, anumite particularități de instruire pe locuri cu finanțare de la bugetul de stat în instituțiile de învățământ în domeniile respective sunt stabilite în legile cu caracter special ce reglementează domeniile menționate, expuse în continuare:

I. Potrivit art. 14 alin. (4)-(6) din Legea ocrotirii sănătății nr. 411/1995:

„(4) Medicii și farmaciștii admiși la studii de rezidențiat cu finanțare de la bugetul de stat încheie cu Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale un contract privind instruirea în cadrul studiilor de rezidențiat și plasarea în câmpul muncii, conform regulamentului aprobat de Guvern.

(5) După absolvirea studiilor, medicii, farmaciștii și lucrătorii medicali cu studii medii sunt obligați să activeze cel puțin 3 ani conform repartizării Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale. La repartizarea medicilor de familie se ține cont de rezultatele concursurilor de atribuire a practicilor medicului de familie, conform art. 36/3.

(6) Nerespectarea termenului prevăzut la alin. (5), neîncadrarea la studii de rezidențiat în Republica Moldova, precum și nerespectarea clauzelor contractului menționat la alin. (4) presupun restituirea costului studiilor superioare în domeniul medical și farmaceutic și a costului studiilor de rezidențiat, finanțate de la bugetul de stat, conform calculului Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale.”

II. Potrivit art. 4 alin. (3) din Legea nr. 1245/2002 cu privire la pregătirea cetățenilor pentru apărarea Patriei, sunt considerați în serviciul militar și studenții instituțiilor de învățământ din domeniul militariei.

În conformitate cu art. 27 din legea menționată mai sus,

„(1) Condițiile de admitere în instituțiile de învățământ din domeniul militariei se stabilesc de către ministerele în a căror subordine se găsesc instituțiile respective.

(2) Tinerii admiși în instituțiile de învățământ superior din domeniul militariei se numesc studenți, iar cei admiși în liceele militare – elevi.

(3) Tinerii înmatriculați în instituțiile de învățământ din domeniul militariei, cu excepția celor din liceele militare, se consideră încadrați și încheie contractul de îndeplinire a serviciului militar din momentul înmatriculării, pe un termen care cuprinde durata studiilor în această instituție și 5 ani de serviciu militar după absolvirea ei.

(4) Tinerii înmatriculați în instituțiile de învățământ din domeniul militariei care refuză să încheie contractul de îndeplinire a serviciului militar în conformitate cu alin.(3) sânt exmatriculați din aceste instituții.

(5) Studenții exmatriculați din instituțiile de învățământ din domeniul militariei pentru restanțe academice, încălcarea disciplinei sau refuzul de a-și continua studiile sânt trimiși în unități militare pentru a continua îndeplinirea serviciului militar în termen pînă la expirarea a 12 luni. Studenții care la momentul exmatriculării au îndeplinit integral durata prevăzută pentru serviciul militar în termen sânt trecuți în rezervă.

(6) Militarii eliberați din serviciul militar care, după încheierea tuturor tipurilor de instruire, au îndeplinit serviciul militar în Forțele Armate mai puțin de 5 ani achită cheltuielile pentru instruire, independent de sursa de finanțare, în conformitate cu prevederile Legii cu privire la statutul militarilor.”.

III. Norma de la art. 13 alin. (7) din Legea nr. 162/2005 cu privire la statutul militarilor stabilește că instruirea cetățenilor în instituțiile de învățământ din domeniul militariei se efectuează din contul bugetului de stat, în conformitate cu legislația în vigoare și în baza contractului de îndeplinire a serviciului militar, încheiat între structura militară și persoana înmatriculată.

Potrivit art. 29 alin. (3) și (4) din legea menționată – supra:

„(3) Cetățenii admiși în instituțiile de învățământ din domeniul militariei se numesc în funcțiile militare de studenți, audienți sau în alte funcții militare, în conformitate cu legislația în vigoare, și au statut de militari prin contract.

(4) Militarii prin contract care au fost înmatriculați în instituția de învățământ din domeniul militariei încheie un nou contract de îndeplinire a serviciului militar pentru perioada efectuării studiilor în instituția de învățământ din domeniul militariei și pentru 5 ani de serviciu militar după absolvirea instituției.”.

Totodată, la art. 35 alin. (11)–(13) din același act legislativ este prevăzut că:

„(11) La eliberarea din serviciul militar prin contract în cazurile prevăzute la alin. (3) lit. e)-g), i)-k) și m)-o), militarii cu vechimea în serviciul militar mai mică de 5 ani, după absolvirea instituțiilor de învățământ din domeniul militariei sau după încheierea tuturor tipurilor de instruire, indiferent de sursa de finanțare, sunt obligați să recupereze cheltuielile pentru instruire în mărimea calculată prin împărțirea sumei cheltuielilor generale la perioada aflării în serviciul militar.

(12) Militarii care au fost exmatriculați din instituțiile de învățământ din domeniul militariei pentru restanțe academice, încălcarea disciplinei sau refuz de a continua studiile sunt obligați să recupereze cheltuielile pentru instruire în mărimea calculată prin împărțirea sumei cheltuielilor generale la perioada aflării în serviciul militar.

(13) Mijloacele financiare, restituite conform prevederilor a lin. (11) și (12), se varsă la bugetul de stat.”. Astfel, studenții instituțiilor de învățământ din domeniul militariei au statut de militari prin contract și restituie cheltuielile pentru instruire la bugetul de stat, nu instituției de învățământ, așa cum prevede Legea, iar obligativitatea restituirii acestor cheltuieli nu rezultă din contractul de studii încheiat între studenți și instituție, în baza Hotărârii Guvernului nr. 923/2001 cu privire la plasarea în câmpul muncii a absolvenților instituțiilor de învățământ superior și profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar de stat, dar rezultă din normele speciale prenotate supra.

De asemenea, prin Ordinul ministrului apărării nr.566/2019 a fost aprobată *Instrucțiunea de calculare și componența cheltuielilor anuale pentru instruire în Academia Militară a Forțelor Armate*, aceasta fiind elaborată în scopul realizării recomandărilor din Hotărârea Curții de Conturi nr.21 din 28.06.2016 privind Raportul de audit al situațiilor financiare consolidate și Raportului de audit al conformității gestionării fondurilor publice de către Ministerul Apărării și unele entități din subordine în exercițiul bugetar 2014-2015, precum și în vederea implementării prevederilor *Legii nr.250/2004 privind interpretarea unei sintagme din art.27 alin.(6) din Legea nr.1245-XV din 18.07.2002 cu privire la pregătirea cetățenilor pentru apărarea Patriei, prin care a fost constatat că, prin sintagma „achită cheltuielile pentru instruire” se subînțelege acoperirea cheltuielilor, calculate în mod proporțional, ce cuprind mijloacele bănești achitate personalului (militar și civil) implicat în procesul de instruire, cheltuielile pentru cazare, echipament, alimentație și asigurare medicală.*

IV. Articolul 11 alin. (1) din Legea nr. 170/2007 privind statutul ofițerului de informații și securitate, angajarea în Serviciu se efectuează prin încheierea unui contract de îndeplinire a serviciului, prin semnarea unui angajament de nedivulgare a secretului de stat și prin emiterea unui ordin de numire în funcție.

Art. 12 alin. (5) din legea prenotată prevede că audientul Institutului National de Informații și Securitate încheie un contract de îndeplinire a serviciului pe o durată care cuprinde durata studiilor în această instituție și 5 ani de serviciu de după absolvirea ei.

V. Art. 26 alin. (3) și (4) din Legea nr. 288/2016 privind funcționarul public cu statut special din cadrul Ministerului Afacerilor Interne stabilește:

„(3) Funcționarii publici cu statut special delegați la cursuri de formare inițială sau la programe de dezvoltare profesională în instituțiile de învățământ ale Ministerului Afacerilor Interne ori în alte instituții de învățământ care pregătesc personal pentru acest minister, inclusiv la studii superioare de licență și de master în țară sau în străinătate, semnează un angajament prin care își asumă obligația de a activa în cadrul Ministerului Afacerilor Interne după absolvirea formelor de dezvoltare profesională respective în modul stabilit de Ministerul Afacerilor Interne.

(4) Funcționarul public cu statut special care a absolvit o instituție de învățământ a Ministerului Afacerilor Interne din banii bugetului de stat și a încetat raportul de serviciu în primii 5 ani de activitate din motivele specificate la art. 38 alin. (1) lit. a), g)–r) și t)–w) restituie cheltuielile pentru studii proporțional cu perioada rămasă până la 5 ani, în modul stabilit de Ministerul Afacerilor Interne.”.

În legătură cu propunerea de a fi elaborată o Metodologie unică de calcul al cheltuielilor ce ar trebui restituite de către elevii și studenții care și-au efectuat studiile în instituțiile de învățământ superior și profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar publice pe locuri cu finanțare bugetară, considerăm că asemenea soluție nu ar fi posibilă, din motiv că raporturile contractuale dintre student și instituția de învățământ în domeniile medical și farmaceutic, militariei, securității și ordinii publice sunt reglementate, în fiecare caz particular, în actele legislative din domeniile menționate

supra, care în parte stabilesc și autoritățile responsabile de aprobarea unui mecanism privind restituirea cheltuielilor pentru studii.

În partea ce ține de excepția prevăzută la pct. 4² sbp. 2) din Hotărârea Guvernului nr. 923/2001, potrivit căreia „Restituirea în bugetul de stat a cheltuielilor pentru instruire nu se răsfrânge asupra elevilor/studentilor în caz de stabilire a gradului de dizabilitate accentuată și severă”, menționăm că atâta timp cât nu poate fi identificat raționamentul excluderii persoanelor cu alt tip de dizabilitate decât cea severă și cea accentuată, Ministerul susține propunerea doamnei Maia Bănărescu, Avocat al Poporului pentru drepturile copilului, privind necesitatea modificării cadrului normativ în vigoare, în materia reglementării modalității de restituire la bugetul de stat a cheltuielilor pentru instruire a elevilor/studentilor.

Astfel, Ministerul Educației și Cercetării va revizui pct. 4² din Hotărârea Guvernului nr. 923/2001 cu privire la plasarea în câmpul muncii a absolvenților instituțiilor de învățământ superior și profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar de stat, astfel încât această normă să înglobeze persoanele cu orice tip de dizabilitate.

Ministru

Anatolie TOPALĂ